

Euroopan maaseudun
kehittämisen maatalousrahasto:
Eurooppa investoi maaseutualueisiin

KYSELY LUOMUSTA KUNTIEN ELINTARVIKEHANKINNOISTA PÄÄTTÄVILLE

Yhteenvetoraportti elokuu 2017

PRO LUOMU

EkoCentria
Savon ammatti- ja aikuisopisto

Sales Questor

MAASEUTU 2020

Kyselyn tausta ja sisältö

- Tämän kyselytutkimuksen kuntien elintarvikehankinnoista päättävälle liittyen luomun käyttöön on toteuttanut **Sales Questor Oy**. Kyselyn toimeksiantajina ovat **Pro Luomu ry** ja **EkoCentria**. Kysely on toteutettu osana Luomun koordinaatiohanketta, jota rahoittaa Manner-Suomen maaseudun kehittämisohjelma.
- Tutkimuksen tavoitteena oli selvittää kuntien elintarvikehankinnoista vastaavien näkemyksiä luomun käyttöön liittyen, luomun käyttömääriä, sekä uuden koulumaito- ja kouluhedelmätuen vaikutusta luomun käyttöön tulevaisuudessa. Lopullinen lomake on laadittu yhteistyössä SQ:n ja toimeksiantajien kesken.
- Tiedot kerättiin puhelinhaastatteluin 8.8. – 22.8.2017 välisenä aikana. Puhelinhaastattelujen toteutuksesta vastasi Alma Talent. Keskimääräinen haastattelun kesto oli n. 12 minuuttia.
- Kyselyn vastaajamäärä on 100. Kohderyhmän jakauma on tarkemmin esitetty grafiikassa.
- Kokonaistuloksissa (n=100) keskimääräinen luottamusväli on noin $\pm 8,7\%$ -yksikköä suuntaansa (95%:n luottamustasolla).
- *Projektin vastuuhenkilönä Sales Questor Oy:ssä on toiminut Ville Haikola (p. 040 7722 651).*

Tiivis yhteenveto päätuloksista

1/2

JOKA VIIDES LISÄNNYT LUOMUN KÄYTTÖÄ – JOKA TOINEN USKOO LUOMUN KÄYTÖN JATKOSSA LISÄÄNTYVÄN

- ✓ Valtaosalla kunnista luomun käyttö viimeisen parin vuoden aikana on pysynyt ennallaan (78%), vähentynyt vain 2%:lla.
- ✓ Kukaan ei usko luomun käytön vähenevän parin seuraavan vuoden aikana.

LUOMUN OSUUS TARJOTUISTA PUUROANNOKSISTA NOIN VIIDENNES

- ✓ Päiväkodeissa ja hoivakodeissa puuroa tarjotaan keskimäärin lähes päivittäin, kouluissa keskimäärin 1-2 kertaa kuukaudessa.
- ✓ Tarjotuiista puuroannoksista noin joka viides eri kohteissa on luomupuuroa.
- ✓ Päiväkodeista joka toinen tarjoaa ainakin kerran kuukaudessa luomupuuroa, kouluista vain reilu viidennes.

NIUKKA ENEMMISTÖ PITÄÄ MAHDOLLISENA SIIRTYMISTÄ PELKÄSTÄÄN LUOMUPUUROHIUTALEIDEN KÄYTTÖÖN

- ✓ 57% kokee mahdolliseksi siirtyä käyttämään puurohiutaleissa vain luomua, joka kolmas (30%) ei koe tätä mahdolliseksi.
- ✓ Kriittiset toteavat useimmin syyksi luomun hinnan/ budjetin rajallisuuden, luomun saatavuuden ja tiukat hankintasopimukset.

Tiivis yhteenveto päätuloksista

2/2

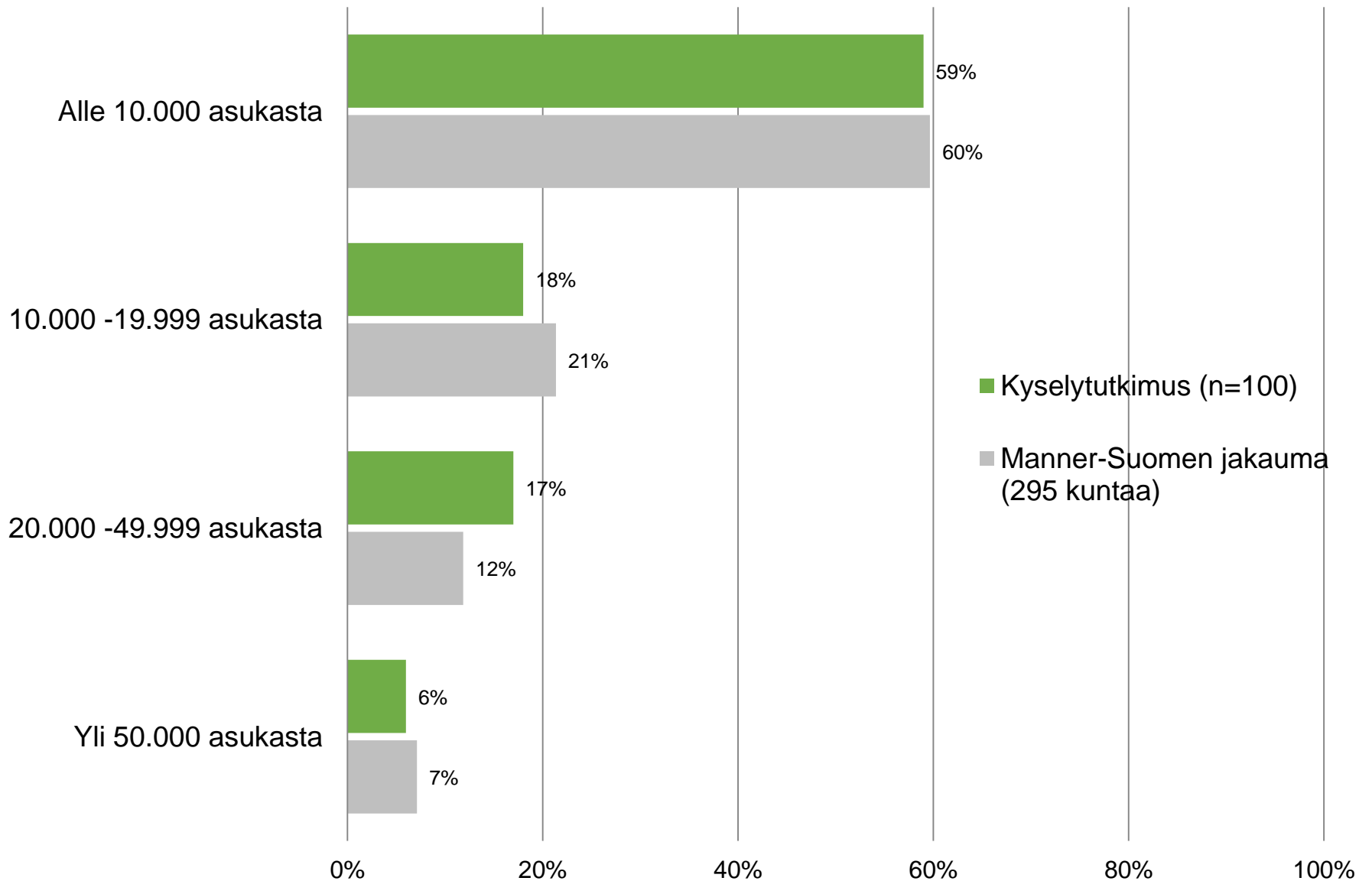
LUOMUM Aidon Käyttö kouluissa ja päiväkodeissa hyvin harvinaista

- ✓ Moni hankintavastaava ei osannut arvioida koulujen ja päiväkotien käyttämiä maitomääriä vuositasolla. Luomumaidon käytöstä kuitenkin 90% vastaajista osasi sanoa ja heistä 98% kertoi, että luomumaitoa ei käytetä lainkaan.

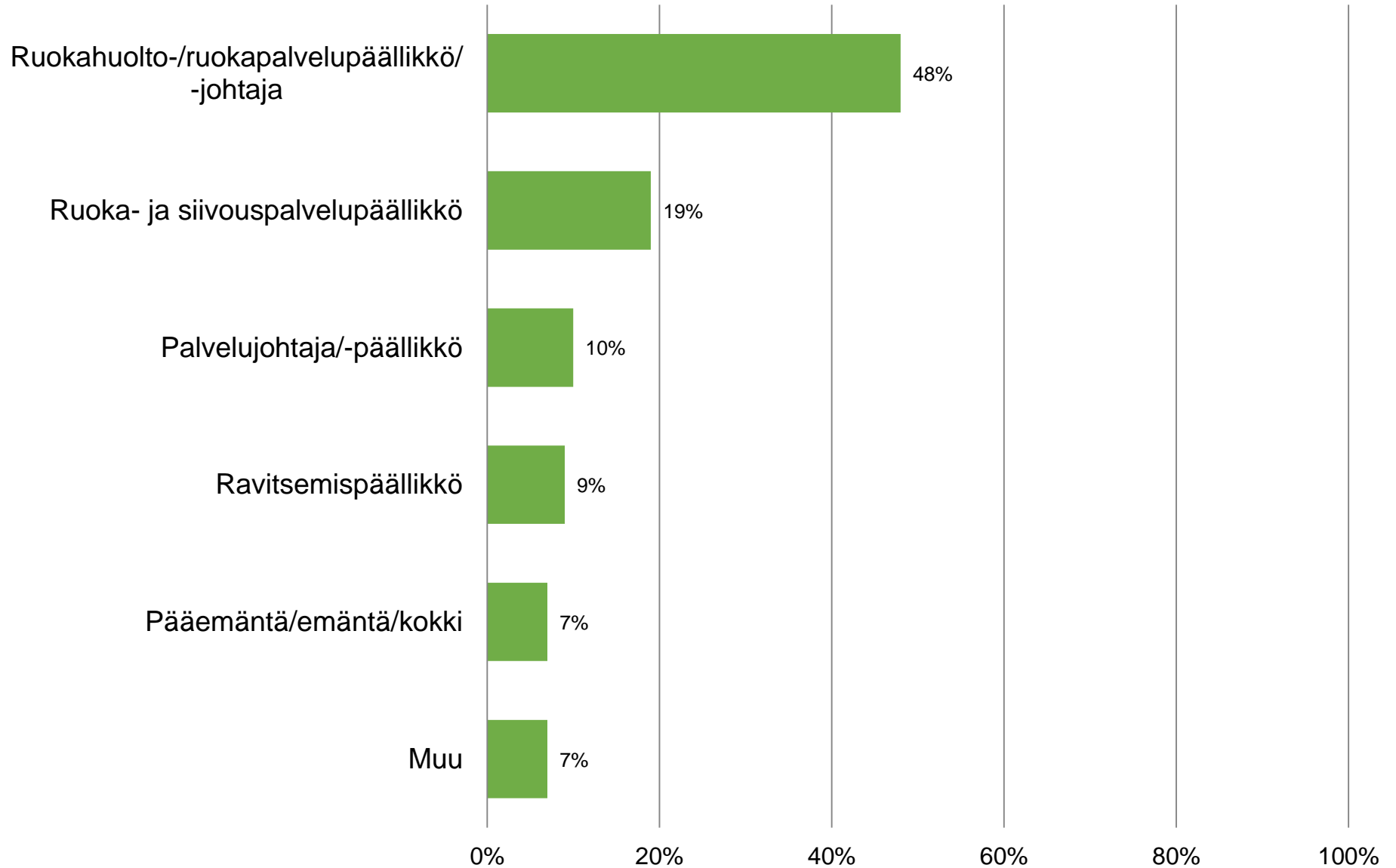
Uuden koulujen luomutuen vaikutus luomutuotteiden käyttöön jakaa mielipiteet

- ✓ Niukka enemmistö (42%) kokee, että luomumaidon uusi tuki lisää luomumaidon käyttöä kouluissa ja päiväkodeissa, hieman harvempi (30%) ei usko sen lisäävän käyttöä.
- ✓ Luomuhedelmien ja -vihannesten osalta tulos on vielä tasaisempi: 35% uskoo sen lisäävän niiden käyttöä ja 33% ei usko.
- ✓ Luomupiimän osalta niukka enemmistö (38%) ei usko tuen vaikuttavan käyttöä lisäävästi, 28% uskoo lisäykseen.
- ✓ Noin kolmannes ei osannut ottaa kantaa näiden kolmen tuotteen osalta, eli isolla osalla ei ole asiasta vielä näkemystä.
- ✓ Ne, jotka eivät uskoneet uuden luomutuen lisäävän näiden luomutuotteiden käyttöä, perustelivat kantaansa useimmin sillä, että tuenkin jälkeen luomu on kalliimpaa.
- ✓ Lähes kaikki (91%) sanoivat tienneensä uudesta voimaantulleesta koululuomutuesta.

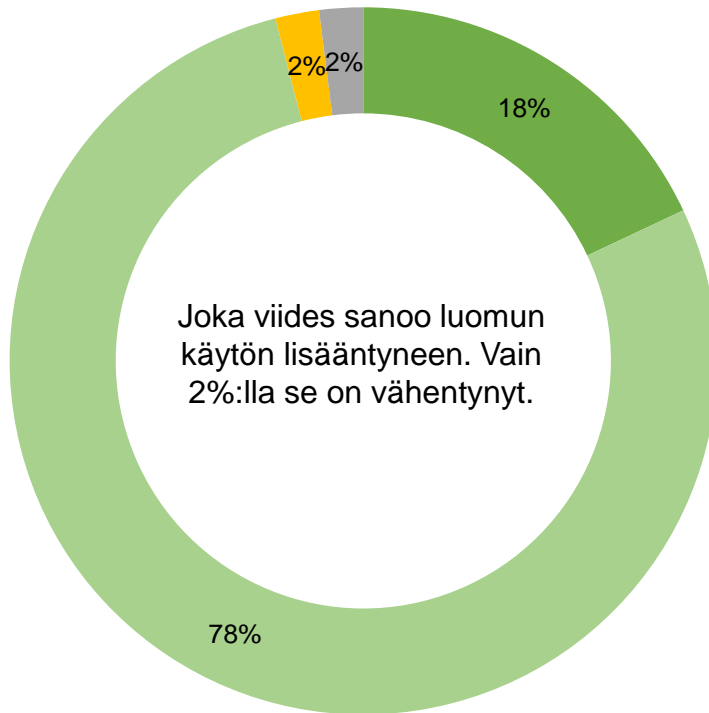
Vastaajaryhmän rakenne kuntakoon mukaan (n= 100, kaikki)

Vastaajan titteli/vastuualue (n= 100, kaikki)

Onko luomun käyttö kuntanne tarjoamissa ruokapalveluissa viimeisen parin vuoden aikana lisääntynyt vai vähentynyt?
(n= kaikki, 100)

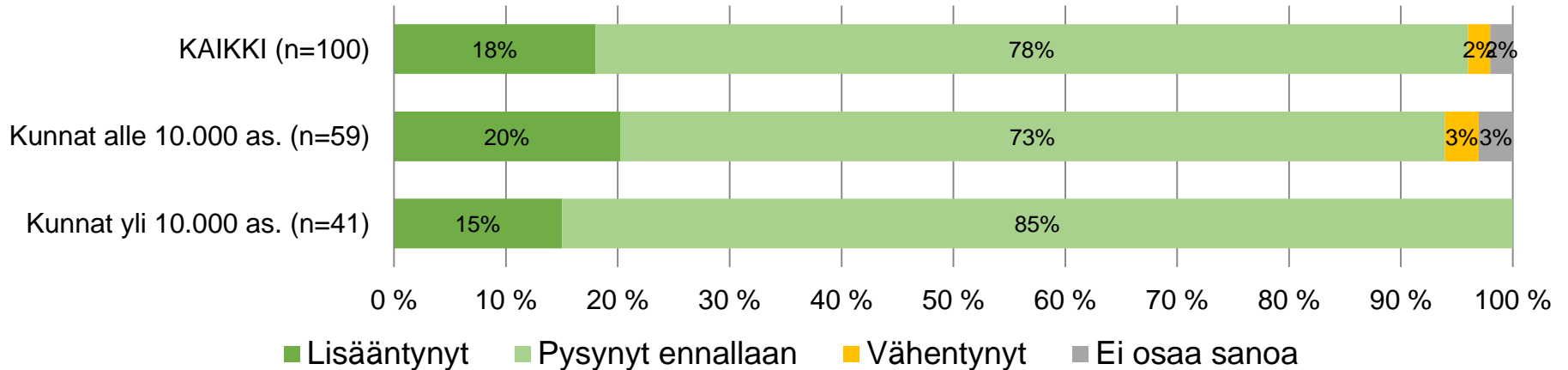
- Lisääntynyt
- Pysynyt ennallaan
- Vähentynyt
- Ei osaa sanoa

Miten uskot luomun käytön kuntanne tarjoamissa ruokapalveluissa kehittyvän parin seuraavan vuoden aikana?
(n= kaikki, 100)

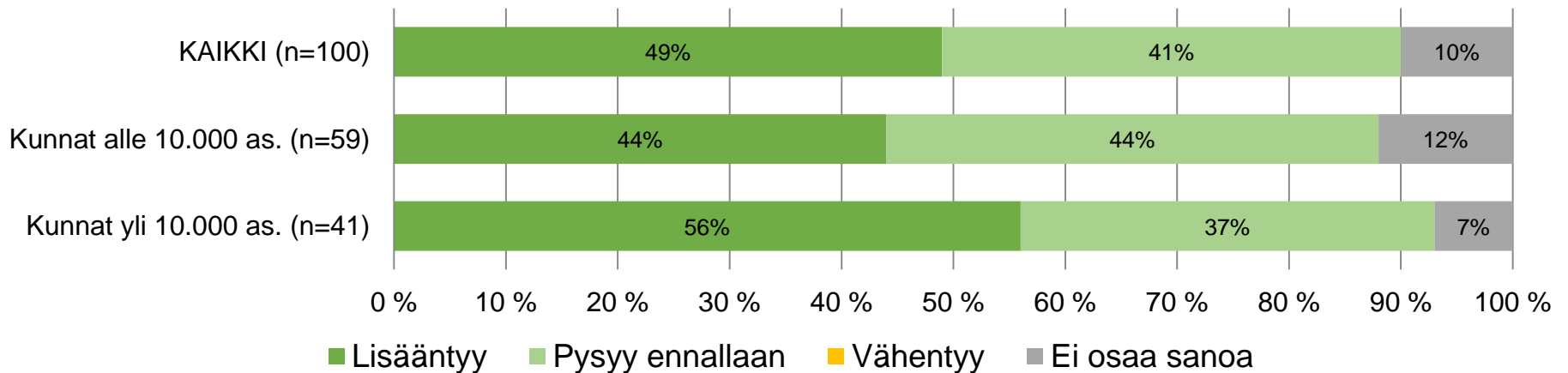

- Lisääntyy
- Pysyy ennallaan
- Vähentyy
- Ei osaa sanoa

Onko luomun käyttö kuntanne tarjoamissa ruokapalveluissa viimeisen parin vuoden aikana lisääntynyt vai vähentynyt? (n= 100, kaikki)

Miten uskot luomun käytön kuntanne tarjoamissa ruokapalveluissa kehittyvän parin seuraavan vuoden aikana? (n= 100, kaikki)

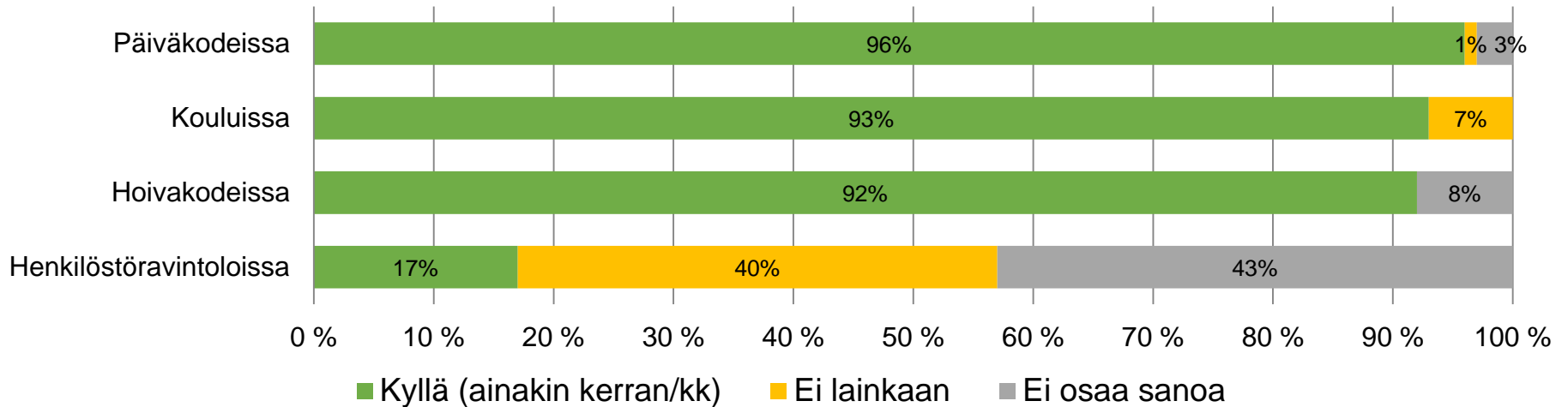

Kuinka usein kuntanne eri kohteissa tarjotaan puuroa ja kuinka usein se on luomua?

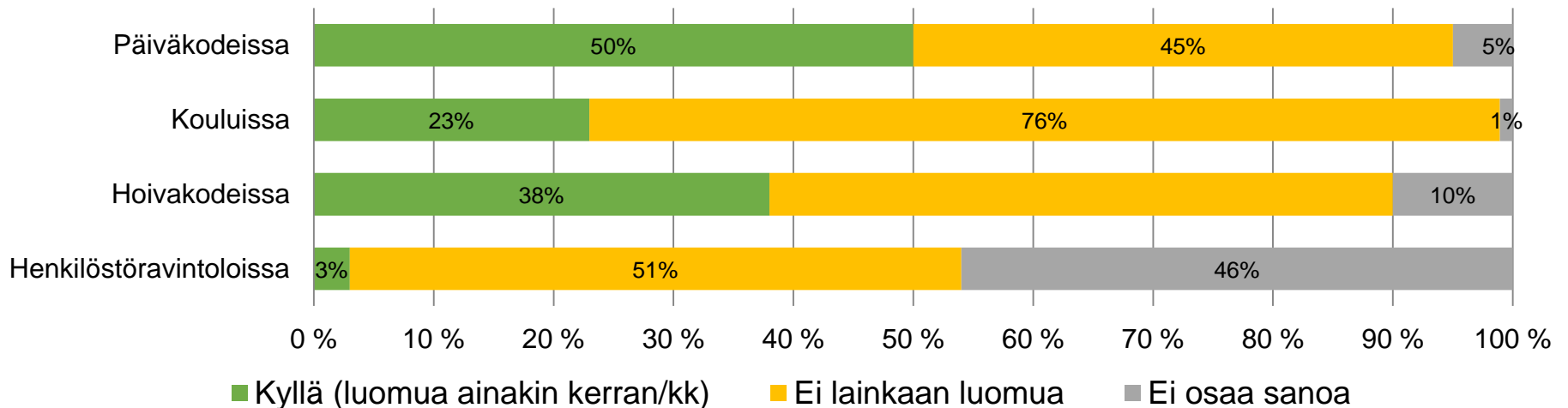
<i>n= kaikki, jotka osasivat arvioida</i>	Päivä- kodeissa puuroa /kk	Päivä- kodeissa puuro luomua /kk	Kouluissa puuroa /kk	Kouluissa puuro luomua /kk	Hoiva- kodeissa puuroa /kk	Hoiva- kodeissa puuro luomua /kk	Henkilöstö- ravintoloissa puuroa /kk	Henkilöstö- ravintoloissa puuro luomua /kk
<i>n</i>	97	95	100	99	92	90	57	54
Keskiarvo	22,9	4,6	1,5	0,2	28,5	4,6	2,3	0,4
Min.	0	0	0	0	4	0	0	0
Max.	30	30	20	1	30	30	30	20
Mediaani	20	1	1	0	30	0	0	0
Moodi	30	0	1	0	30	0	0	0
Luomun osuus puurosta		22 %		21 %		16 %		18 %
<i>Ei osannut vastata kysymykseen</i>	3%	5%	0%	1%	8%	10%	43%	46%

- ✓ Päiväkotien, hoivakotien ja henkilöstöravintoloiden osalta maksimi oli 30 krt/kk (=joka päivä), koulujen osalta 20 krt/kk (=joka päivä).
- ✓ Luomun osuus on laskettu rividatasta, eli vastaajakohtaisesti ensin laskettu luomun osuus ja näistä vastaajakohtaisista osuuksista laskettu keskiarvo.

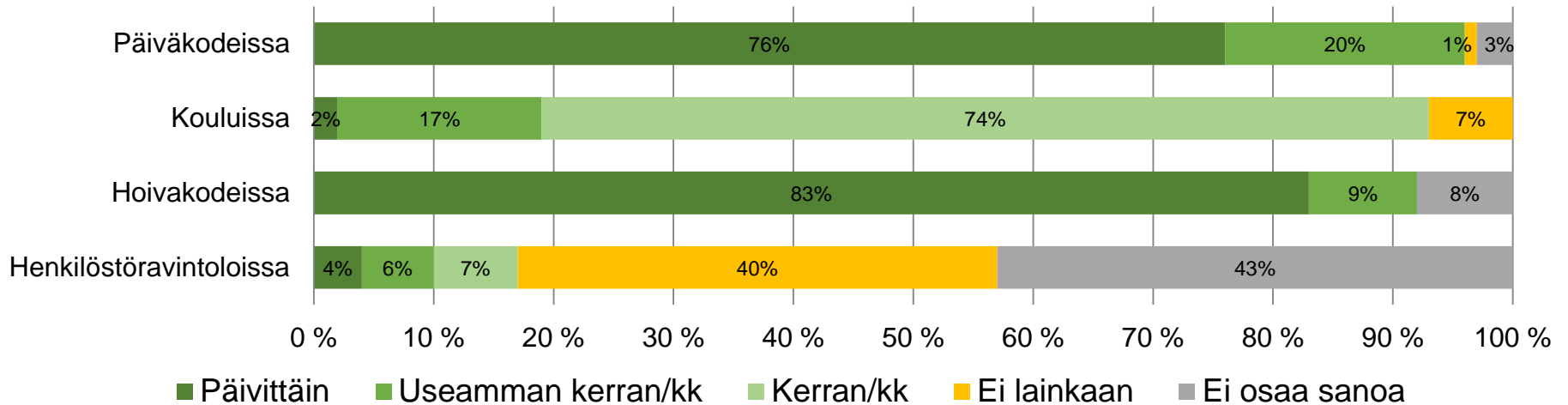
Puuron tarjoaminen kunnan ruokapalveluissa. (n= 100, kaikki)

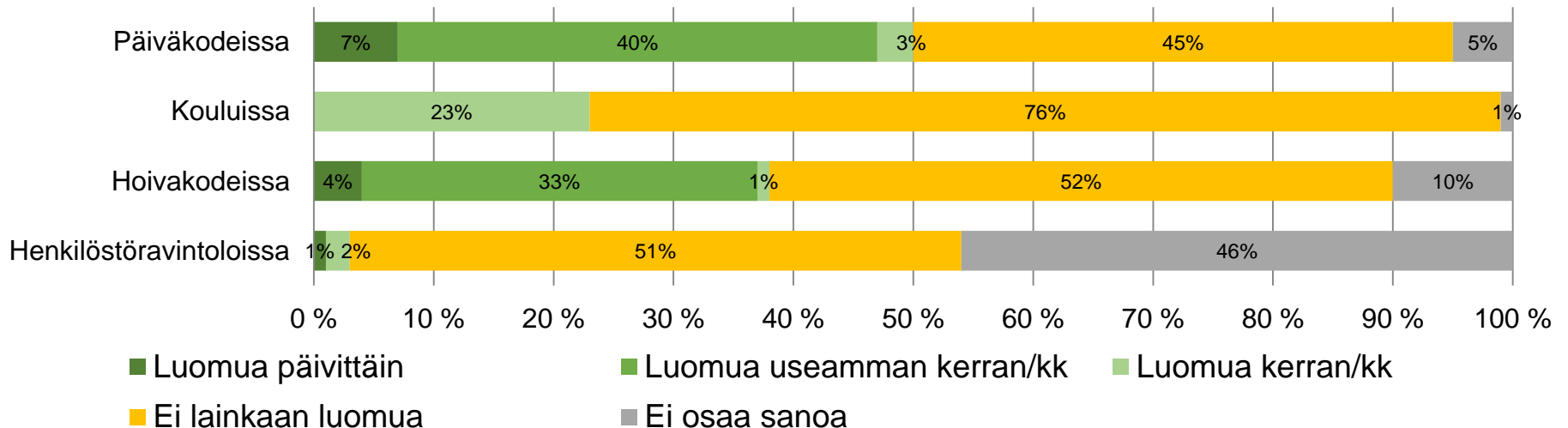
Luomupuuron tarjoaminen kunnan ruokapalveluissa. (n= 100, kaikki)

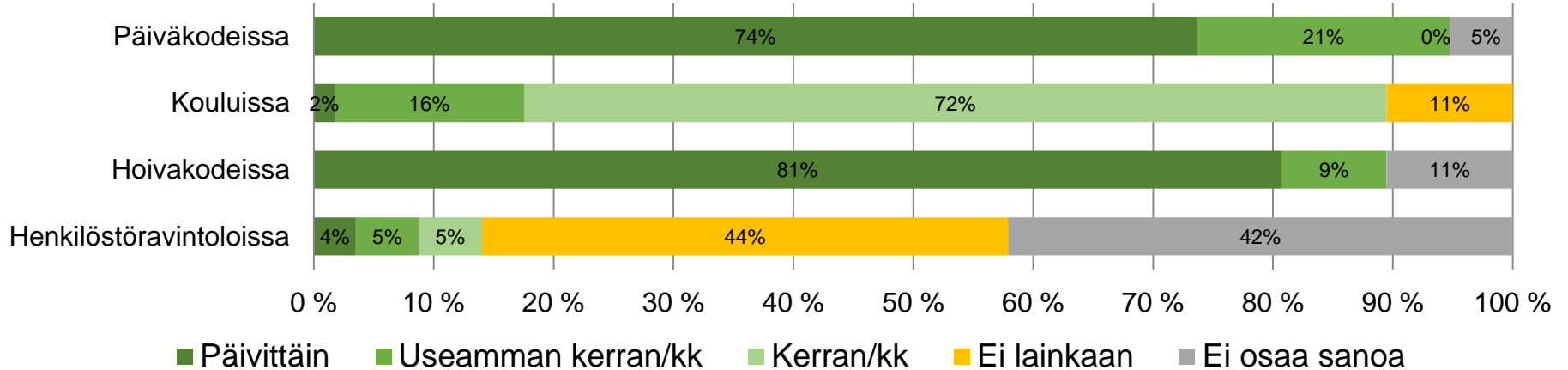
Puuron tarjoaminen kunnan ruokapalveluissa. (n= 100, kaikki)

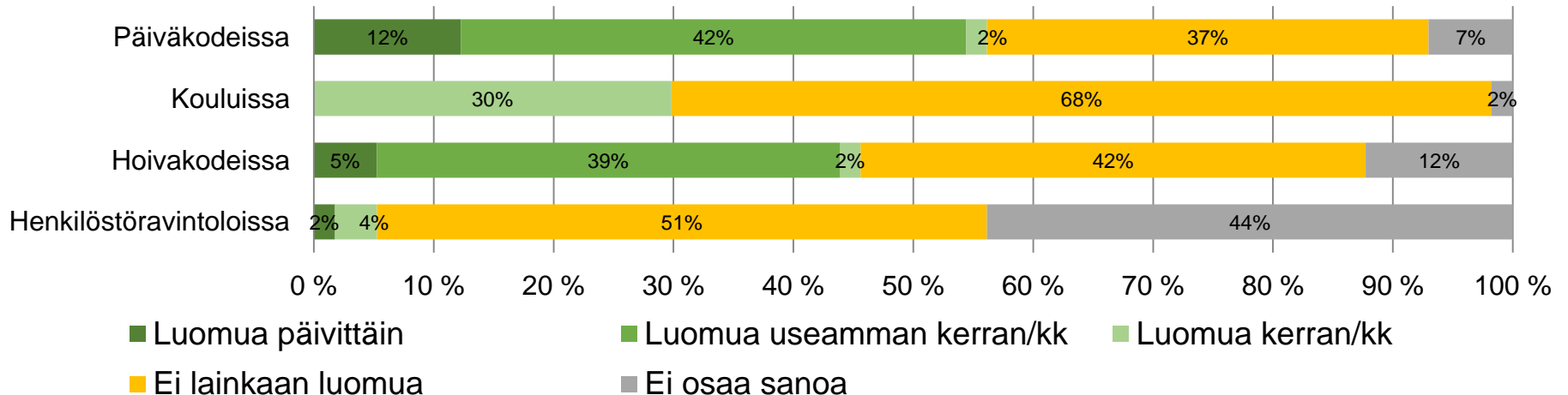
Luomupuuron tarjoaminen kunnan ruokapalveluissa. (n= 100, kaikki)

Puuron tarjoaminen kunnan ruokapalveluissa. (n= 57, pitää mahdollisena että kunta siirtyisi puurohiutaleissa vain luomun käyttöön)

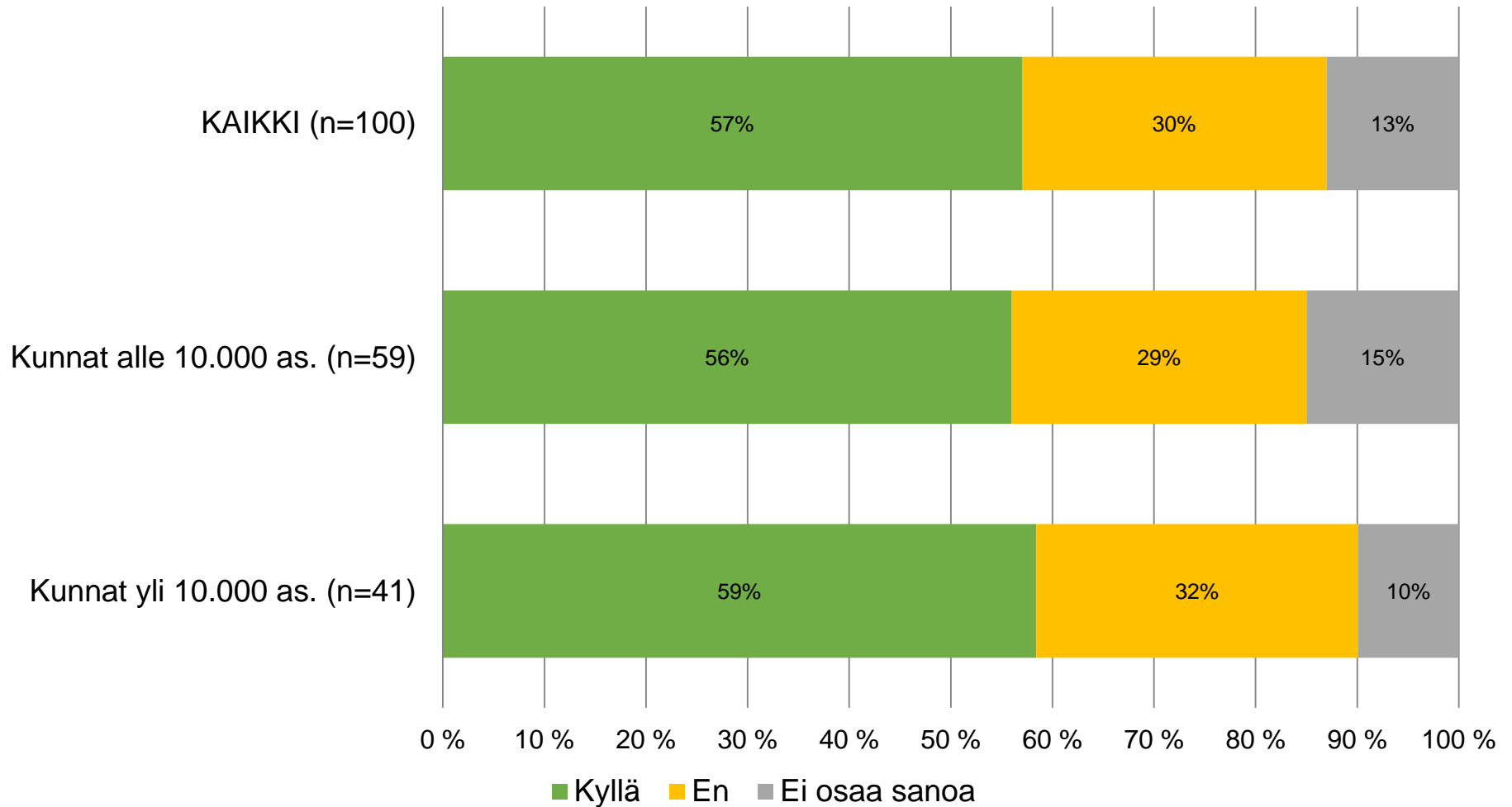
Luomupuuron tarjoaminen kunnan ruokapalveluissa. (n= 57, pitää mahdollisena että kunta siirtyisi puurohiutaleissa vain luomun käyttöön)

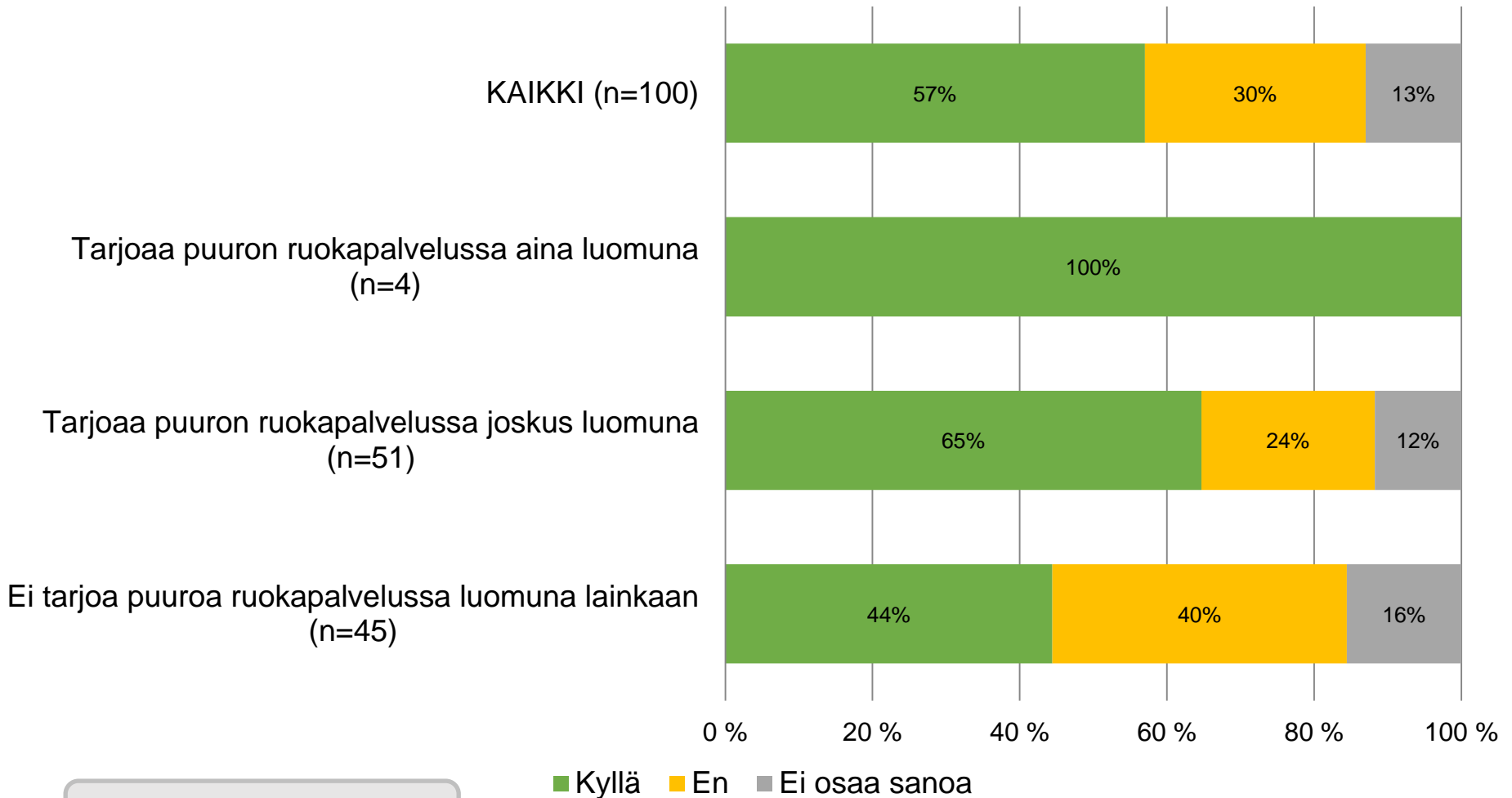
Puuron tarjoaminen kuntien ruokapalvelussa

n=100	Tarjoaa puuroa kuukausittain (kpl / %)	Kun tarjoaa puuroa, se on aika luomua (kpl)	Kun tarjoaa puuroa, se on aika luomua (% puuron tarjoajista)
Päiväkoti	96	10	10 %
Koulu	93	16	17%
Hoivakoti	92	5	5 %
Henkilöstöruokala	17	3	18 %

Pidätkö mahdollisena sitä, että kuntanne siirtyisi ruokapalveluissaan puurohiutaleiden osalta käyttämään pelkästään luomua? (n= kaikki)

Pidätkö mahdollisena sitä, että kuntanne siirtyisi ruokapalveluissaan puurohiutaleiden osalta käyttämään pelkästään luomua? (n= kaikki)

HUOM! Aina puuron luomuna tarjoavien havaintomäärä vain 4.

Mitä siirtyminen pelkästään luomun käyttöön puurohiutaleiden osalta mielestäsi edellyttäisi? Mitä vaadittaisiin, että siihen voitaisiin kunnassanne siirtyä? (n=100, kaikki)

- Kaikki annetut vastaukset on esitetty erikseen toimitetussa Excel-taulukoinnissa.
- Useimmin vastauksissa nostettiin esille seuraavia asioita:
 - Luomun kalliimpi hinta, joka hankaloittaa käyttöön ottoa ja siihen liittyen hankintabudjetin rajallisuus
 - Luomun saatavuus ja tähän liittyen myös valikoiman suppeus oli varsin monen mielestä kynnyskysymys
 - Koettiin usein, että hankintasopimukset tai hankintarinkiin kuuluminen vaikeuttavat luomun hankintaa: luomua ei ole kirjattu sopimukseen tai päätöksenteko on hankintarenkaassa
 - Osa koki myös pakkauskoot luomussa liian pieniksi suurkeittiöille

Maidon tarjoaminen päiväkodeissa ja kouluissa.

- Kaikilta haastatelluilta kysyttiin seuraavat kysymykset liittyen maidon käyttöön ja luomumaidon osuuteen:
 - Kuinka paljon kuntanne päiväkodeissa tarjotaan maitoa, entä kouluissa? (litroina vuodessa)
 - Kuinka paljon siitä on luomua, päiväkodit ja koulut eriteltynä? (litroina vuodessa)
- Vain 31% osasi arvioida päiväkotien ja 32% koulujen maidon käyttömäärät. Seuraavan sivun lukemat näiltä osin perustuvat siis varsin pieneen havaintomäärään.
- Sen sijaan luomumaidon osuus osattiin arvioida varsin hyvin, sillä hyvin suuri enemmistö osasi vastata, että luomumaidon osuus on nolla, vaikkei osannut sanoa käytettyjä kokonaismaitomääriä. Luomumaitoa käytetään päiväkodeissa ja kouluissa siten hyvin harvoin.
- Kaikki annetut vastaukset on esitetty erikseen toimitetussa Excel-taulukoinnissa.

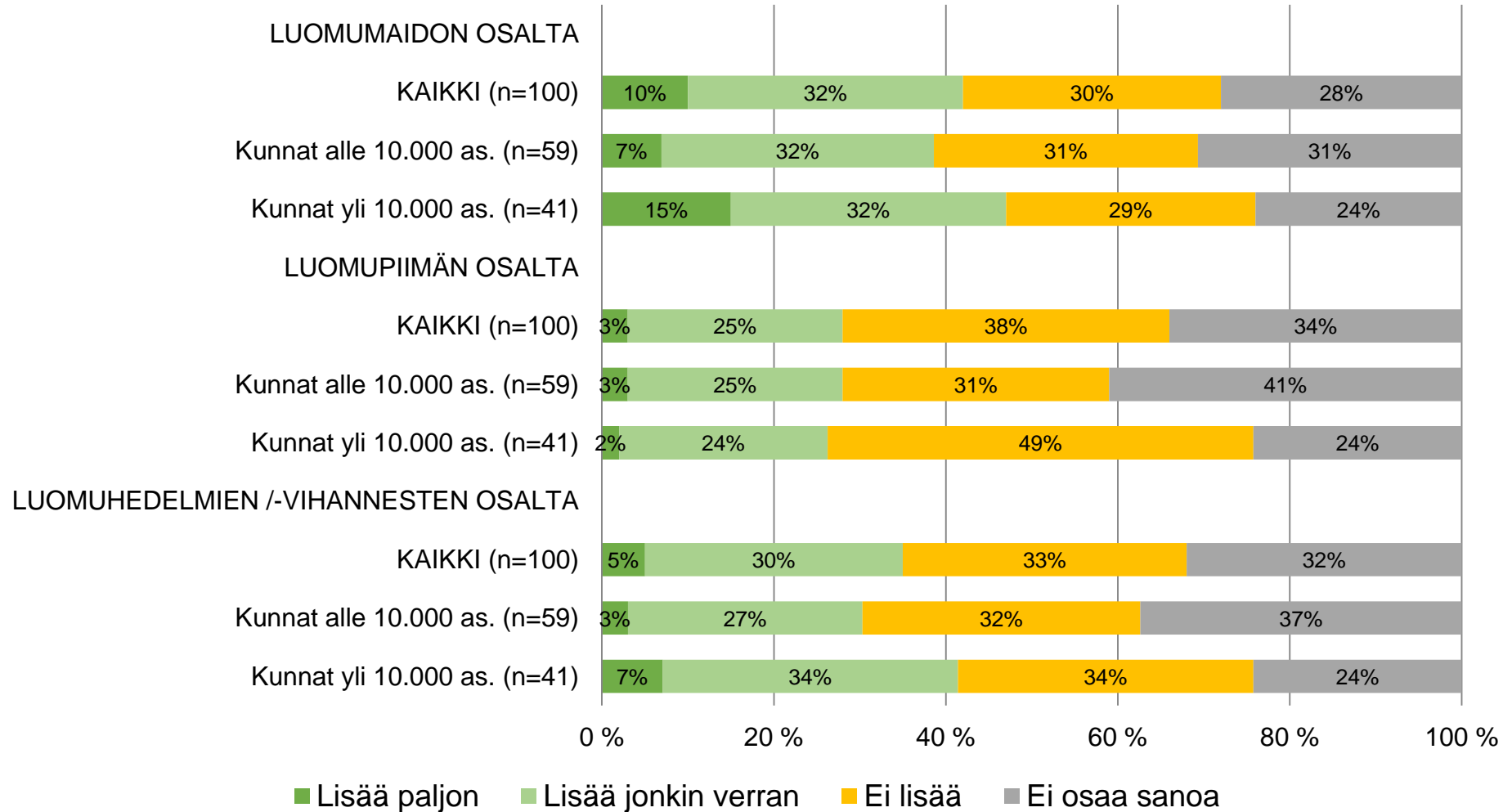
Kuinka paljon kuntanne päiväkodeissa ja kouluissa tarjotaan maitoa ja kuinka paljon siitä on luomua?

Vuodessa litraa	Päivä-kodeissa	Päivä-kodeissa luomua	Kouluissa	Kouluissa luomua
<i>N (kaikki, jotka osasivat arvioida)</i>	31	89	32	90
Keskiarvo	21 000	Ei relevantti	46 000	Ei relevantti
Min.	416	0	1 500	0
Max.	250 000	2 000	540 000	4 200
Mediaani	5 000	Ei relevantti	15 000	Ei relevantti
<i>Ei osannut vastata kysymykseen</i>	69 %	11 %	68 %	10 %

- ✓ Päiväkotien osalta 89 vastaajaa (89%) osasi arvioida luomumaidon määrän, heistä 87 kpl (98%) vastasi, ettei luomumaitoa käytetä lainkaan.
- ✓ Koulujen osalta 90 vastaajaa (90%) osasi arvioida luomumaidon määrän, heistä 88 kpl (98%) vastasi, ettei luomumaitoa käytetä lainkaan.

HUOM! Valtaosa ei osannut vastata maitomääriin. Luomun osalta moni osasi vastata, ettei luomua käytetä lainkaan, vaikkei osannut arvioida maidon litramääriä.

Kouluille ja päiväkodeille on tarjolla luomumaidolle, luomupiimälle sekä luomuhedelmille ja luomuvihanneksille nyt elokuusta alkaen muulla tavalla tuotettuja tuotteita korkeampi koulumaito- ja kouluhedelmätuki. **Missä määrin uskot, että korkeampi tuki lisää luomutuotteiden käyttöä kuntanne kouluissa ja päiväkodeissa?** (n=100, kaikki)

Miksi uskot, että korkeampi tuki luomumaidolle/luomupiimälle/luomuhedelmille tai -vihanneksille ei lisää sen/niiden käyttöä kuntanne kouluissa ja päiväkodeissa?
(n=43, koki jonkin tai useamman tuotteen osalta, ettei tuki lisäisi käyttöä)

- Kaikki annetut vastaukset on esitetty erikseen toimitetussa Excel-taulukoinnissa.
- Useimmin vastauksissa nostettiin esille seuraavia asioita:
 - Luomu koetaan tuenkin jälkeen muita vaihtoehtoja kalliimmaksi
 - Saatavuus silti ongelma
 - Luomu ei ole suunnitelmassa, eikä sopimuksissa ja niitä ei hetkessä muuteta, tuki on lyhytaikainen
 - Suositetaan enemmän kotimaista ja/tai lähiruokaa

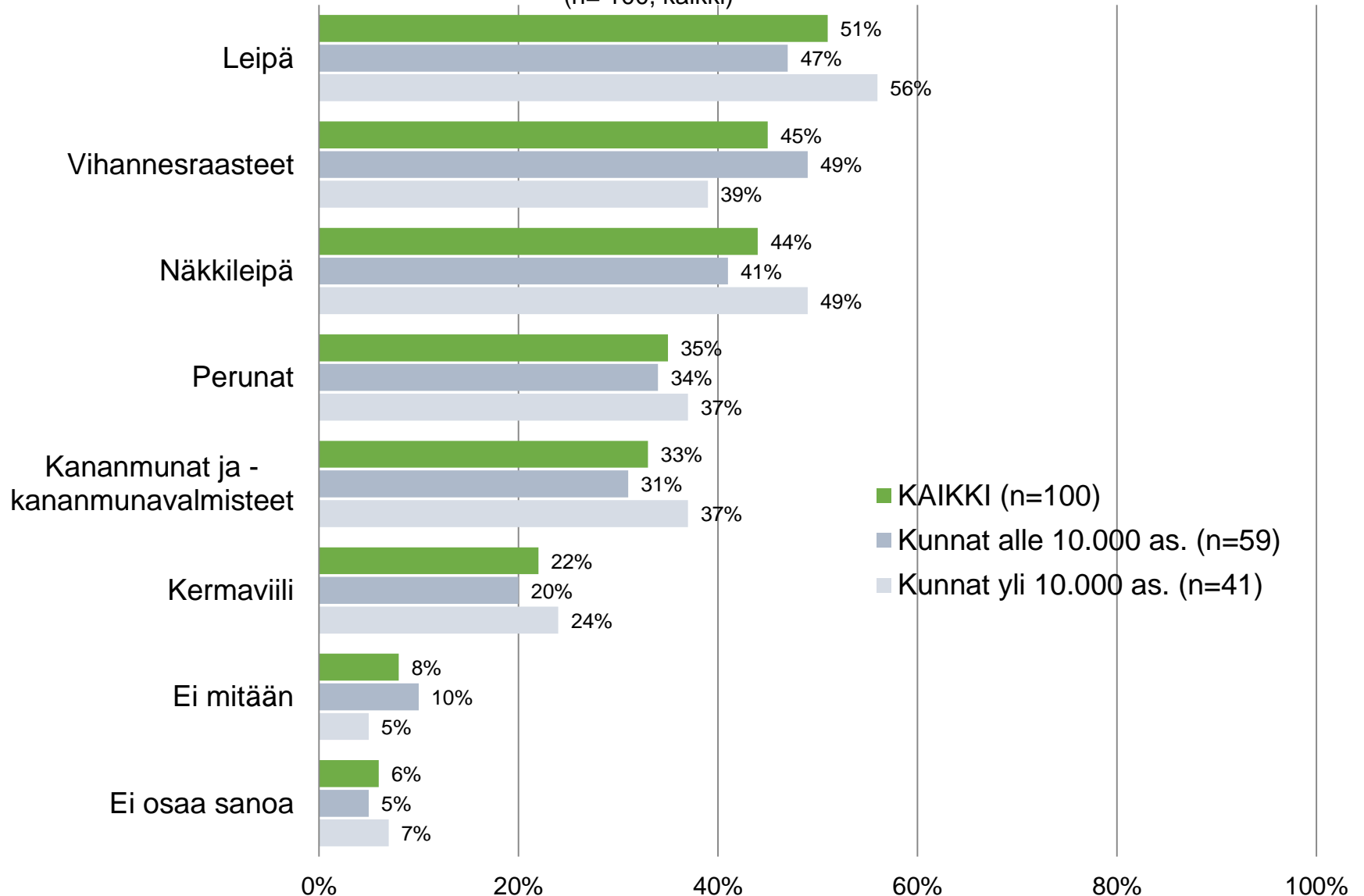
Olitko tietoinen, että luomumaidolle, luomupiimälle sekä luomuhedelmille ja luomuvihanneksille tuli nyt elokuusta alkaen muulla tavalla tuotettuja tuotteita korkeampi koulumaito- ja kouluhedelmätuki? (n= 75, kaikki*)

*Tämä kysymys lisättiin kyselyyn siinä vaiheessa kun 25 haastattelua oli jo tehty. Tämän vuoksi kokonaisvastaajamäärä tässä on 75.

Mitä seuraavista tuotteista haluaisitte käyttää ruokapalvelussanne luomuna?

(n= 100, kaikki)

Mitä seuraavista tuotteista haluaisitte käyttää ruokapalvelussanne luomuna?

	KAIKKI (n=100)	Tarjoaa puuron ruokapalvelussa aina luomuna (n=4)	Tarjoaa puuron ruokapalvelussa joskus luomuna (n=51)	Ei tarjoa puuroa ruokapalvelussa luomuna lainkaan (n=45)	Pitää mahdollisena, että kunta siirtyisi ruokapalveluissaan puurohiutaleissa käyttämään pelkästään luomua (n=57)
Leipä	51 %	0 %	57 %	49 %	60 %
Vihannesraasteet	45 %	25 %	45 %	47 %	49 %
Näkkileipä	44 %	25 %	47 %	42 %	60 %
Perunat	35 %	0 %	33 %	40 %	39 %
Kananmunat ja -kananmunavalmisteet	33 %	0 %	39 %	29 %	44 %
Kermaviili	22 %	0 %	27 %	18 %	30 %
Ei mikään	8 %	50 %	8 %	4 %	5 %
Ei osaa sanoa	6 %	0 %	8 %	4 %	4 %

HUOM! Aina puuron luomuna tarjoavien havaintomäärä vain 4.

Lopuksi kysyn vielä kuinka monta ruoka-annosta kuntanne ruokapalvelu tarjoaa vuodessa.

Ruoka-annosta vuodessa	Päiväkodeissa	Kouluissa	Hoivakodeissa	Henkilöstö-ravintoloissa	KOKONAIS-TASO
<i>N (kaikki, jotka osasivat arvioida)</i>	56	58	52	23	86
Keskiarvo	170 500	344 500	160 500	64 000	782 500
Min.	320	3 700	1 000	600	2 000
Max.	1 900 000	5 000 000	1 900 000	500 000	11 000 000
Mediaani	36 500	155 000	68 250	14 500	305 000
<i>Ei osannut vastata kysymykseen</i>	44 %	42 %	48 %	77 %	14 %

- ✓ Hieman reilu puolet osasi vastata päiväkotien, koulujen ja hoivakotien osalta annosmäärät. Henkilöstöravintolojen osalta vain neljännes.
- ✓ Varsin monen vastaajan osalta kuitenkin voitiin saada tarjottujen annosten kokonaismäärä, sillä iso osa niistä, jotka eivät osanneet jaotella annoksia kohdekohtaisesti, osasi kuitenkin sanoa annosmäärän kokonaistasolla. Taulukon viimeinen sarake kertoo ruoka-annosten tarjonnan kokonaistasolla.

Haastatellut kunnat aakkosjärjestyksessä 1/2

Askola	Iisalmi	Kaskinen	Kuhmo	Lohja
Espoo	Ikaalinen	Kauhava	Kurikka	Loppi
Eura	Isojoki	Kemi	Kärkölä	Loviisa
Haapajärvi	Janakkala	Kemijärvi	Lahti	Luumäki
Hailuoto	Juuka	Keuruu	Lapua	Masku
Hartola	Juva	Kitee	Larsmo	Merijärvi
Heinävesi	Järvenpää	Kivijärvi	Lempäälä	Merikarvia
Hirvensalmi	Kalajoki	Kokemäki	Leppävirta	Miehikkälä
Hollola	Kannus	Konnevesi	Lestijärvi	Mikkeli
Ii	Karstula	Korsholma	Lieto	Muurame

Haastatellut kunnat aakkosjärjestyksessä 2/2

Mynämäki	Outokumpu	Puolanka	Seinäjoki	Tyrnävä
Mäntsälä	Parikkala	Pyhäjärvi	Siikalatva	Urjala
Mänttä-Vilppula	Parkano	Pöytyä	Siilinjärvi	Valkeakoski
Mäntyharju	Pedersöre	Raahe	Somero	Vantaa
Naantali	Pertunmaa	Ranua	Sonkajärvi	Varkaus
Nokia	Pieksämäki	Rautjärvi	Taipalsaari	Vesilahti
Nousiainen	Pirkkala	Rusko	Tervola	Vihti
Nurmijärvi	Polvijärvi	Salo	Tohmajärvi	Viitasaari
Närpiö	Pornainen	Sauvo	Toholampi	Ylöjärvi
Orivesi	Punkalaidun	Savonlinna	Tuusula	Ähtäri

Sales Questor Oy

Perustettu 2008

Osakkaat:

Vesa Ryyppö, FM

0400 234 729

vesa.ryyppo@questor.fi

Ville Haikola, KTM

040 772 2651

ville.haikola@questor.fi

Tunnetta tutkimusmenetelmät, osaamme kysymyssuunnittelun ja tunnetta tilastotieteelliset analyysit.

Meiltä saat asiantuntevan tuen kaikkiin tutkimuksen vaiheisiin: suunnitteluun, toteutukseen, tulosten tulkintaan ja analyysiin, sekä tulosten viemiseen käytäntöön. Olipa sitten kyseessä kuluttaja- tai B2B-tutkimus.

www.questor.fi

YouGov
What the world thinks

Edustamme YouGov Groupin tutkimuspalveluja Suomessa.

Sales Questor Oy:n asiakkaita mm.:

- Aito Säästöpankki
- Aivoliitto
- Alko
- Altia
- Apteekkariliitto
- Autonrengasliitto
- Cocomms
- Danske Bank
- Diabetesliitto
- Elenia
- Elo
- Energiategollisuus ry
- Environics
- Fennia
- Finanssialan Keskusliitto
- Frebaco Kvarn
- Great Place to Work Institute
- Halva
- Hasan&Partners
- Helsingin Energia
- Hill+Knowlton
- If Vahinkovakuutus
- Kaleva
- Kesko
- Kiinteistömaailma
- Kirkon tutkimuskeskus
- Laatumaa
- Leaf
- Leipurin
- Leppäkosken Lämpö
- Liikenneturva
- Linkosuo
- LähiTapiola
- Martat
- Midsona
- Miltton
- MLL
- Moilas
- Motiva Services
- Museoliitto
- Nokian Renkaat
- Nordea
- OP
- Oral
- Panimoliitto
- Parikkalan Valo
- Pieksämäen kauppakamari
- Plastiroll
- Puolustusvoimat
- Päivittäistavarakauppa ry
- Rakennusteollisuus RT ry
- Rekrytointipalvelu Sihti
- Rengascenter
- Royal Canin
- S-Pankki
- Saarioinen
- Sito
- SPEK
- Staffpoint
- Stark
- Stockmann
- Sydänliitto
- Särkänniemi
- Säästöpankkiliitto
- Tampereen Kaukolämpö
- Teknologiateollisuus ry
- TSOP
- Turku Energia
- Vantaan Energia
- Vapa Impact
- Vattenfall
- Verisure
- Vianor
- Villivisio
- VTT
- Väestöliitto
- Wikholm Food Trade
- Yhtyneet Medix Laboratoriot
- Yleisradio